

ЗАКОНОДАВЧО ВИЗНАЧЕНІ СУБ'ЄКТИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Проблема запобігання і протидії корупції в Україні на сьогоднішній день є однією з найбільш актуальних.

До прийняття нового антикорупційного законодавства (2014 року), не було чіткого законодавчого визначення хто повинен протидіяти корупції в Україні.

Особливістю корупційних правопорушень є те, що вони вчинюються переважно особами, які самі створюють закони та нормативні акти і покликані намагатися примушувати інших до їх неухильного дотримання.

Незважаючи на заходи, які вживаються в Україні щодо протидії корупції, її масштаби збільшуються з року в рік. Зараз можемо з певністю констатувати, що немає жодної сфери суспільного життя, де не панувала би корупція. Тому актуальним і важливим є питання, хто має проводити заходи щодо протидії корупції і які повинні бути ці заходи.

Чинне законодавство визначило суб'єктів, які повинні здійснювати заходи протидії корупції. Відносини, що виникають у сфері запобігання корупції регулюються Конституцією України, міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII та іншими законами, а також прийнятими на їх виконання іншими нормативно-правовими актами.

Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-УІІ визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень.

Вказаним Законом України визначені *спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції*, це :

Органи прокуратури;

Національна поліція;

Національне антикорупційне бюро України;

Національне агентство з питань запобігання корупції .

Крім того, антикорупційне законодавство України передбачає обмеження щодо суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення, проведення попереджувальних заходів з метою запобігання і протидії корупції, що є дещо новим для вітчизняного законодавства. До таких заходів належать:

обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності;

обмеження щодо використання службового становища;

обмеження щодо одержання подарунків;

обмеження щодо роботи близьких осіб;

обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.

Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-УІІ у Розділі ІІ передбачено утворення Національного агентства з питань запобігання корупції як центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.

Національне агентство з питань запобігання корупції є відповідальним перед Верховною Радою України і підконтрольним їй та підзвітним Кабінету Міністрів України. Воно утворюється Кабінетом Міністрів України.

Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 року № 1698-УІІ визначено основи організації та діяльності Національного антикорупційного бюро України, як спеціального суб'єкта протидії корупції.

Національне антикорупційне бюро України утворюється Президентом України відповідно до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 року та інших законів України, є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

Завданням Національного антикорупційного бюро України є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці.

Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-УІІ Національна поліція визначена як спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

Наказом Національної поліції України від 23.10.2019 року № 1077, відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», постанов Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2015 року № 830 «Про утворення територіального органу Національної поліції», від 28 жовтня 2015 року № 877 «Про затвердження Положення про Національну поліцію», затверджено «Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України», яким у пункті 3(три), Розділу II (Завдання Департаменту) передбачено, цитую: *«Протидія корупції серед посадових осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», вжиття заходів з метою виявлення корупційних правопорушень і правопорушень пов'язаних з корупцією, та їх припинення відповідно до законодавства України».*

Законом України «Про запобігання корупції» органи прокуратури визначені як спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції. Вони здійснювали координацію діяльності правоохоронних органів у межах наданих повноважень, визначених законами України.

Державне бюро розслідувань і Служба безпеки України Законом України «Про запобігання корупції» не визначені як спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції, але вони проводять досудове розслідування кримінальних проваджень за фактами корупційних злочинів.

Суб'єктів, які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції, залежно від сфери діяльності й повноважень, можна поділити на декілька рівнів.

До першого рівня належать Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України та Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро України, органи прокуратури, які здійснюють заходи в межах повноважень, визначених Конституцією України.

Наступний рівень суб'єктів протидії корупції - це спеціально уповноважені суб'єкти, які безпосередньо здійснюють заходи щодо виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень.

До наступного рівня входять суб'єкти, які беруть участь у запобіганні,

виявленні, а в установлених законом випадках - у здійсненні заходів щодо припинення корупційних правопорушень, відновленні порушених прав чи інтересів фізичних та юридичних осіб, інтересів держави, а також в інформаційному і науково-дослідному забезпеченні заходів щодо запобігання і протидії корупції, у міжнародному співробітництві.

До таких суб'єктів належать:

- 1) уповноважені підрозділи органів державної влади;
- 2) місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування;
- 3) підприємства, установи, організації незалежно від підпорядкованості та форми власності, їх посадові та службові особи, а також громадяни, об'єднання громадян за їх згодою.

Антикорупційне законодавство передбачає, що посадові і службові особи органів державної влади та місцевого самоврядування, юридичних осіб, їх структурних підрозділів у разі виявлення корупційного правопорушення чи одержання інформації про вчинення такого правопорушення працівниками відповідних органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, їх структурних підрозділів зобов'язані у межах своїх повноважень ужити заходів щодо припинення такого правопорушення та негайно письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

Уповноважений з антикорупційної діяльності

Жук В.В.

(До п.п. 6, п. 1, Розд. V, Додатку № 2)